

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 32033/2023
23.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Звездана Бубало, адвокат из ..., против туженог „ББ“, Република ..., чији је пуномоћник Љиљана Спасић Манић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2075/2023 од 21.09.2023. године, у седници одржаној 23.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизији тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2075/2023 од 21.09.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пироту П 169/23 од 03.04.2023. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава заложна изјава сада пок. ВВ, бившег из ..., оверена пред Општинским судом у Пироту под Ов.бр. .../... од 20.11.2007. године, којом је обезбеђено новчано потраживање туженог, а из уговора о купопродаји и дистрибуцији флашираних производа од 14.11.2007. године, на основу које заложне изјаве је код РГЗ СКН Пирот уписана вансудска хипотека 1. реда на трособном стану број ... стамбена зграда број ..., улаз број ..., површине 72 м2, на адреси у ..., у Улици ... бр. .../..., на кп.бр. .../..., уписана у лист непокретности ... КО ... и обавезан тужени да трпи брисање ове хипотеке из катастра непокретности. Ставом други изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име трошкова поступка исплати износ од 86.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2075/2023 од 21.09.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако да гласи: „Одбија се тужбени захтев којим је тужиља тражила да се утврди да је ништава заложна изјава сада пок. ВВ, бившег из ..., оверена пред Општинским судом у Пироту под Ов.бр. .../... од 20.11.2007. године, којом је обезбеђено новчано потраживање туженог, а из уговора

о купопродаји и дистрибуцији флашираних производа од 14.11.2007. године, на основу које заложне изјаве је код РГЗ СКН Пирот уписана вансудска хипотека 1. реда на трособном стану број ..., стамбена зграда број ..., улаз број ..., површине 72 м², на адреси у ..., у Улици ... бр. .../..., на кп.бр. .../..., уписана у лист непокретности ... КО ..., па да суд обавезе туженог обавезан тужени да трпи брисање ове хипотеке из катастра непокретности. Обавезује се тужила да надокнади туженом трошкове парничног поступка у износу од 123.250,00 динара“.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију, трошкове поступка опредељено је тражио.

Испитујући побијану пресуду на основу 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је оценио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са чланом 383. став 4. ЗПП на коју се указује у ревизији, с обзиром на то да је другостепени оценио да у поступку који је претходио доношењу првостепене пресуде нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. ЗПП, па ни повреда из тачке 12. наведеног става, као и да је првостепени суд правилно и потпуно утврдио чињенично стање. Из наведеног следи да није било разлога да се, у конкретном случају, иако је пресуда у истој парници већ једанпут била укинута, отвара расправа пред другостепеним судом ради одлуке о жалби туженог.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је током 1978. – 1979. године засновала ванбрачну заједницу са сада покојним ВВ, која заједница је трајала до његове смрти 2010. године. Током трајања ванбрачне заједнице покојни ВВ је био власник предузећа „ГГ“ које са бавило ..., а у коме је радила и тужила. Током 1984. године ВВ је од продавца „ДД“ ... купио стан у ... у улици ... бр. ... /..., површине 72 м², који уговор о купопродаји је оверен код Општинског суда у Пироту Ов.бр. .../... од 22.10.2007. године. Спорну заложну изјаву у корист туженог, на основу које је на наведеном стану уписана вансудска хипотека првог реда, пок. ВВ је оверио пред Општинским судом у Пироту дана 20.11.2007. године (Ов.бр. .../...), а ради обезбеђења потраживања туженог из уговора о купопродаји и дистрибуцији ... од 14.11.2007. године. Након смрти ВВ, допунским решењем о наслеђивању Основног суда у Пироту О бр.2991/2010 од 21.03.2019. године, за његове законске наследнике на предметном стану оглашени су супруга ЂЂ и деца ЕЕ, ЖЖ и ЗЗ, сви са по 1/4 удела. Такође, правноснажном пресудом због пропуштања П 1568/17 од 05.03.2018. године утврђено је право својине тужиле са уделом од 1/2 трособног стана број ..., површине 72 м², који се налази на ... спрату стамбене зграде број ..., улаз број ..., у Улици ... број .../... у ... и то у односу на законске наследнике покојног ВВ (супругу и троје деце). Према актуелном стању у катастру непокретности, у листу непокретности бр. ..., као власници на спорном стану уписани су тужила и покојни ВВ са по 1/2 идеалних делова.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је предметни стан стечен током трајања ванбрачне заједнице тужиле и покојног ВВ, због чега је заложна изјава којом је конституисана хипотека на стану ништава у целости, а имајући на уму члан 171. Породичног закона, као и одредбу члана 6. став 2. Закона о хипотеци, којом је прописано да се хипотека на непокретној ствари у заједничкој својини заснива само на целој непокретној ствари и уз сагласност свих заједничара.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду износећи другачију правну аргументацију. Наиме другостепени суд је пошао од неспорне чињенице утврђене у поступку и то да је покојни ВВ био у браку са другом особом током трајања заједнице живота са тужиљом. Стога је, по оцени другостепеног суда, погрешно примењено материјално право када је закључено да су тужилца и покојни ВВ били у ванбрачној заједници, с обзиром на то да ванбрачна заједница не може постојати између лица код којих постоје брачне сметње, а што је конкретно несумњиво био случај. Закључак је другостепеног суда да је материјално право погрешно примењено када је с позивом на одредбу члана 6. став 2. Закона о хипотеци првостепени суд утврдио да је заложна изјава ништава, јер је предметни стан представљао заједничку својину, будући да заједница наведених лица није представљала ванбрачну заједницу, из чега следи да ни предметни стан није био у режиму заједничке имовине. При заузимању оваквог становишта, другостепени суд је имао на уму да је у поступку ради утврђења стицања у ванбрачној заједници донета пресуда због пропуштања на основу које је извршен уписа у јавне књиге тужиле и покојног ВВ као носилаца права сусвојине, али је закључио да то свакако чини неоснованим захтев тужиле у погледу удела са којим је покојни ВВ и даље уписан у јавним књигама.

По оцени Врховног суда, побијаном одлуком је правилно примењено материјално право када је преиначена првостепена пресуда и одбијен тужбени захтев.

Наиме, Закон о хипотеци („Службени гласник РС“ бр. 115/2005 – основни текст), који је важио у време давања оспорене заложне изјаве, у одредби члана 2. прописивао је да је хипотека заложно право на непокретности, које овлашћује повериоца да, ако дужник не исплати дуг о доспелости захтева наплату потраживања обезбеђеног хипотеком из вредности непокретности, пре обичних поверилаца и пре доцнијих хипотекарних поверилаца, без обзира у чијој својини се непокретност налази.

Чланом 14. истог закона било је прописано да једнострана хипотека настаје на основу заложне изјаве (став 1); да је заложна изјава исправа сачињена од стране власника, којом се он једнострано обавезује, уколико дуг не буде исплаћен о доспелости, да поверилац наплати своје обезбеђено потраживање из вредности те непокретности, на начин прописан законом (став 2); да заложна изјава по форми и садржини одговара уговору о хипотеци (став 3.) и да се упис хипотеке на основу заложне изјаве врши на захтев власника или повериоца (став 4).

Према Закону о наслеђивању („Службени гласник РС“, број 46/95, 101/03) предмет наслеђивања је заоставштина (члан 1. став 1), коју чине сва наслеђивању подобна права која су оставиоцу припадала у тренутку смрти (члан 1. став 2), а

заоставштина прелази по сили закона на оставиочеве наследнике у тренутку његове смрти.

Одредбом члана 205. став 1. тачка 1. ЗПП прописано је да више лица могу једном тужбом да туже, односно да буду тужени (супарничари), ако су у погледу предмета спора у правној заједници или ако њихова права, односно обавезе проистичу из истог чињеничног и правног основа, односно ако је то законом прописано (став 1. тачка 3). Такође, одредбом члана 210. истог закона прописано је да ако по закону или због природе правног односа спор може да се реши на једнак начин према свим супарничарима (јединствени супарничари), они се сматрају као једна парнична странка, тако да се кад поједини супарничари пропусте неку парничну радњу, дејство парничних радњи које су извршили други супарничари односе и на оне који те радње нису предузели. Чланом 211. ЗПП прописано је да нужно супарничарство постоји ако по закону или због природе правног односа тужбом морају да се обухвате сва лица која су учесници материјалноправног односа (став 1), а ако сва лица из става 1. овог члана нису обухваћена тужбом као странке, суд ће да одбије тужбени захтев. О нужном супарничарству суд води рачуна по службеној дужности (став 3).

У конкретном случају, тужбом се тражи утврђење ништавости заложне изјаве коју је дао сада покојни ВВ, на основу које је у катастру непокретности уписана хипотека у корист туженог, као хипотекарног повериоца, на целој непокретности на којој је, у међувремену, утврђен сувласнички удео тужиље од 1/2. С обзиром на садржину правне заштите коју тужиља тражи, тужбом су морали да буду обухваћени давалац заложне изјаве, односно хипотекарни дужник и хипотекарни поверилац, у чију корист је потраживање обезбеђено хипотеком. Ово стога што заложна изјава по форми и садржини одговара уговору о хипотеци и питање њене пуноважности се мора на једнак начин решити према свим учесницима материјалноправног односа. У датим околностима и будући да је давалац заложне изјаве преминуо, тужбом су морали да буду обухваћени његови законски наследници, према којима је био усмерен и тужбени захтев у поступку у коме је утврђен тужиљин сусвојински удео на стану, на коме је установљено заложно право у корист туженог. Следом наведеног, а како у предметној парници не постоји потпуна процесна заједница на страни тужених, као нужних и јединствених супарничара, то непотпуна пасивна легитимација води одбијању тужбеног захтева из ког разлога је побијана пресуда потврђена.

Из изложених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен, јер наведени трошкови, сагласно одредби члана 154. став 1. ЗПП, нису били потребни за одлучивање у поступку по ревизији.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**